

Universitätsbibliothek Wuppertal

Renati Des-Cartes Principia Philosophiae

Descartes, René

Amstelodami, 1664

Meditatio I. De iis quæ in dubium revocari possunt

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1384)

MEDITATIONVM

De Primâ

PHILOSOPHIA,

*In quibus*De existentia & animæ à corpore
distinctio demonstrantur,

P R I M A.

De iis quæ in dubium revocari possunt.

Nimadverti jam ante aliquot annos quàm
multa ineunte ætate falsa pro veris admiserim,
& quàm dubia sint quæcunque istis postea su-
perertruxi, ac proinde funditus omnia semel
in vita esse evertenda, si quid aliquando fir-
mum, & mansurum cupiam in scientiis stabi-

*Et atque à prin-
fundamentis de-
novo inchoandâ*

lire; sed ingens opus esse videbatur, eamque ætatem expecta-
bam, quæ foret tam matura, ut capescendis disciplinis aptior
nulla sequeretur. Quare tamdiu cunctatus sum ut deinceps
essem in culpâ, si quod temporis superest ad agendum, deli-
berando consumerem. Opportunè igitur hodie mentem cu-
ris omnibus exsolvi, securum mihi otium procuravi, solus se-
cedo, seriò tandem & liberè generali huic mearum opinionum
eversioni vacabo. Ad hoc autem non erit necessè, ut omnes
esse falsas ostendam, quod nunquam fortassis assequi possem;
sed quia jam ratio persuadet, non minùs accuratè iis quæ non
planè certa sunt, atque indubitata, quàm ab apertè falsis assen-
sionem

sionem esse cohibendam, satis erit ad omnes rejiciendas, si aliquam rationem dubitandi in unaquâque reperero. Nec ideo etiam singula erunt percurrendæ, quod operis esset infiniti: sed quia suffossis fundamentis quidquid iis superædificatum est sponte collabitur, aggrediar statim ipsa principia quibus illud omne quod olim credidi nitebatur. Nempe quidquid hætenus, ut maxime verum admisi, vel à sensibus, vel per sensus accepi, hos autem interdum fallere deprehendi; ac prudentiæ est nunquam illis planè confidere; qui nos vel semel deceperunt. Sed fortè quamvis interdum sensus circa minuta quædam & remotiora nos fallant, pleraque tamen alia sunt de quibus dubitati planè non potest, quamvis ab iisdem hauriantur; ut jam me hinc esse, foco assidere, hyemali togâ esse indutum, chartam istam manibus contrectare, & similia: manus verò has ipsas, totumque hoc corpus meum esse, quâ ratione posset negari? nisi me fortè comparem nescio quibus insanis quorum cerebella tam contumax vapor ex atra bile labefaciat, ut constanter asseverent vel se esse reges, cum sunt pauperrimi, vel caput habere fictile, vel se totos esse cucurbitas, vel ex vitro conflatos; sed amentes sunt isti, nec minus ipse demens videret, si quod ab iis exemplum ad me transferrem. Præclare, sanè tanquam non sim homo qui soleam noctu dormire, & eadem omnia in somnis pati, vel etiam interdum minus verisimilia, quam quæ isti vigilantes: quàm frequenter verò usitata ista, me hinc esse, togâ vestiri, foco assidere, quies nocturna persuadet? cum tamen positus vestibus jaceo inter strata; atqui nunc certè vigilantibus oculis intueor hanc chartam, non sopitum est hoc caput quod commoveo, manum istam prudens & sciens extendo, sentio, non tam distincta contingerent dormienti: quæ si scilicet non recorder à similibus etiam cogitationibus me aliàs in somnis fuisse delusum: quæ dum cogito attentius, tam planè video numquam certis indiciis vigiliam à somno posse distingui, ut obstupescam, & ferè hic ipse stupor mihi opinionem somni confirmet. Age ergò somniemus, nec particularia vera sint, nos oculos aperire, caput movere, manus extendere, nec fortè etiam nos habere tales manus, nectale totum corpus tamen profectò faten-

fatendum est visa per quietem esse veluti quædam pictas imagines, quæ non nisi ad similitudinem rerum verarum fingi poterunt; ideoque saltem generalia hæc, oculos, caput, manus, totumque corpus res quædam non imaginarias, sed veras existere; nam sanè pictores ipsi, ne tum quidem, cum Sirenas & Satyricos maximè inusitatis formis fingere student, naturas omni ex parte novas iis possunt assignare; sed tantummodo diverforum animalium membra permiscunt; vel si forte aliquid excogitent, adeò novum, ut nihil omninò ei simile fuerit visum, atque ita planè fictitium sit & falsum; certe tamen ad minimum veri colores esse debent ex quibus illud componant: nec dispari ratione, quamvis etiam generalia hæc, oculi, caput, manus, & similia imaginaria esse possent, necessariò tamen saltem alia quædam adhuc magis simplicia, & universalia vera esse fatendum est, ex quibus tanquam coloribus veris omnes istæ seu falsæ, quæ in cogitatione nostra sunt, rerum imagines effinguntur. Cujus generis esse videntur natura corporea in communi, ejusque extensio; item figura rerum extensarum, item quantitas, sive earumdem magnitudo; & numerus; item locus in quo existant, tempusque per quod durent, & similia. Quapropter ex his forsitan non malè concludemus Physicam, Astronomiam, Medicinam, disciplinasque alias omnes, quæ à rerum compositarum consideratione dependent, dubia quidem esse, atqui Arithmeticam, Geometriam, aliasque ejusmodi, quæ non nisi de simplicissimis & maximè generalibus tractant, atque utrum eæ sint in rerum naturâ nec ne, parum curant, aliquid certi atque indubitati continere: nam sive vigilem, sive dormiam, duo & tria simul juncta sunt quinque, quadratumque non plura habet latera quam quatuor; nec fieri posse videtur ut tam perspicuæ veritates in suspicionem falsitatis incurrant. Verumtamen infixa quædam est meæ menti vetus opinio Deum esse qui potest omnia, & à quo talis, qualis existo, sum creatus: undè autem scio illum non fecisse ut nulla plane sit terra, nullum cælum, nulla res extensa, nulla figura, nulla magnitudo, nullus locus, & tamen hæc omnia non aliter quam nunc mihi videantur existere? imò etiam quemadmodum judico interdum alios er-

rare

rare circa ea, quæ se perfectissime scire arbitrantur, ita ego ut fallar quoties duo & tria simul addo, vel numero quadrati latera, vel si quid aliud facilius fingi potest. At fortè noluit Deus ita me decipi, dicitur enim summè bonus; sed si hoc ejus bonitati repugnaret talem me creâsse, ut temper fallar, ab eâdem etiam videretur esse alienum permittere ut interdum fallar; quod ultimum tamen non potest dici. Essent verò fortasse nonnulli qui tam potentem aliquem Deum mallent negare, quam res alias omnes crederent esse incertas, sed iis non repugnemus, totumque hoc de Deo demus esse fictitium, at seu fato, seu continuata rerum serie, seu quovis alio modo me ad id, quod sum, pervenisse supponant; quoniam falli & errare imperfectio quædam esse videtur, quo minus potentem originis meæ authorem assignabunt, eò probabilius erit me tam imperfectum esse ut semper fallar: quibus sanè argumentis non habeo quod respondeam, sed tandem cogor fateri nihil esse ex iis quæ olim vera putabam, de quo non liceat dubitare, idque non per inconsiderantiam, vel levitatem, sed propter validas & meditata rationes, ideoque etiam ab iisdem, non minus quàm ab apertè falsis accuratè deinceps assensionem esse cohibendam, si quid certi velim invenire. Sed nondum sufficit hæc advertisse, curandum est ut recorder, assiduè enim recurrunt consuetæ opinioniones, occupantque credulitatem meam tanquam longo usu & familiaritatis jure sibi devinctam, ferè etiam me invito, nec unquam iis assentiri, & confidere desuescam, quamdiu tales esse supponam, quales sunt reverà, nempe aliquo quidem modo dubias, ut jam jam ostensum est, sed nihilominus valdè probabiles, & quas multò magis rationi consentaneum sit credere quàm negare. Quapropter, ut opinor, non malè agam, si voluntate planè in contrarium versa me ipsum fallam, illasque aliquamdiu omninò falsas, imaginariasque esse fingam, donec tandem velut æquatis utrimque præjudiciorum ponderibus nulla amplius prava consuetudo iudicium meum à rectâ rerum perceptione detorqueat. Etenim scio nihil inde periculi, vel erroris interim sequuturum, & me plus æquo diffidentiae indulgere non posse, quandoquidem nunc non rebus agendis, sed cogno-

(cen-

scendis tantum incumbo. Supponam igitur non optimum Deum fontem veritatis, sed genium aliquem malignum eundemque summè potentem, & callidum omnem suam industriam in eo posuisse, ut me falleret: putabo cœlum, aërem, terram, colores, figuras, sonos, cunctaque externa nihil aliud esse quàm ludificationes somniorum, quibus insidias credulitati meæ tetendit: considerabo me ipsum tanquam manus non habentem, non oculos, non carnem, non sanguinem, non aliquem sensum, sed hæc omnia me habere falsò opinantem: manebo obstinatè in hac meditatione defixus, atque ita siquidem non in potestate meâ sit aliquid veri cognoscere, at certè hoc quod in me est ne falsis assentiar, nec mihi quidquam iste deceptor, quantumvis potens, quantumvis callidus possit imponere, obfirmatâ mente cavebo. Sed laboriosum est hoc institutum, & desidia quædam ad consuetudinem vitæ me reducit, nec aliter quàm captivus, qui forte imaginaria libertate fruebatur in somnis, quum postea suspicari incipit se dormire, timet excitari, blandisque illusionibus lentè connivet: sic sponte relabor in veteres opiniones, vereorque expergisci, ne placidæ quieti laboriosa vigilia succedens non in aliqua luce, sed inter inextricabiles jam motarum difficultatum tenebras in posterum sit deagenda.

M E D I T A T I O I I .

De natura mentis humane: Quod ipsa sit notior quam corpus.

IN tantas dubitationes hesternâ meditatione conjectus sum, ut nequeam ampliùs earum oblivisci, nec videam tamen quæ ratione solvendæ sint, sed tanquam in profundum gurgitem ex improvisò delapsus ita turbatus sum, ut nec possim in imo pedem figere, nec enatare ad summum. Enitar tamen & tentabo rursus eandem viam quam heri fueram ingressus, removendo scilicet illud omne quod vel minimum dubitationis admittit, nihilo secius quàm si omninò falsum esse comperissem, pergamque porro donec aliquid certi vel si nihil aliud, saltem hoc ipsum, pro certo nihil esse certi cognoscam. Nihil nisi punctum petebat Archimedes, quod esset firmum & immobile, ut integram terram loco